

TA'LIM JARAYONIDA MEDIA TA'LIM TIZIMIDAN FOYDALANISHNING METODIK JIHATLARI

Dilshod Ismoilovich Davronov

Buxoro davlat universiteti

Boshlang'ich ta'lim metodikasi kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya. *Mazkur maqolada media va mediamadaniyat tushunchalarining mazmuni va mohiyati talabalarning mediamadaniyatini rivojlantirish dolzarb pedagogik muammo ekanligi haqida so'z yuritiladi.*

Аннотация. *В данной статье говорится о содержании и сущности понятий медиа и медиакультуры, а также о том, что развитие медиакультуры обучающихся является актуальной педагогической проблемой.*

Annotation. *This article talks about the content and essence of the concepts of media and media culture, as well as the fact that the development of students' media culture is an urgent pedagogical problem.*

Kalit so'zlar. *Mediasavodxonlik, kommunikativ imkoniyatlar, ommaviy axborot vositalari.*

Ключевые слова. *Медиаграмотность, коммуникативные способности, СМИ.*

Key words. *Media literacy, communication skills, media.*

Media ta'limning asosiy maqsadi sifatida yoshlarning mediasavodxonligini oshirish, ularda mediamadaniyatini shakllantirish, medialarning salbiy kontentlaridan himoya qilish, manipulyatsiya qurboniga aylanib qolishiga yo'l qo'yimaslik, shaxsiy ma'lumotlarini himoya qilish va zamonaviy dunyoda axborotlarni ongli ravishda izlash, talqin qilish va qo'llash, dunyoqarashini kengaytirish orqali kommunikativ ko'nikmalarini va mediakompetensiyalarini rivojlantirish vazifalarni ta'limning oldiga qo'yishdir. Buning uchun har bir ta'lim maskanlarida bosqichma-bosqich mediata'limni joriy etish maqsadga muvofiqdir. Media ta'lim hozirgi davrda shaxs-ning ommaviy axborot vositalari orqali rivojlanish jarayonini anglatadi. Media-ta'lim — bu media mahsulotlari bilan: muloqot madaniyatini kommunikativ imkoniyatlari tanqidiy tafakkuri media –matnini to'liq qabul qilish; tahlil qilish hamda baholashdan iborat. Media ta'limning kontseptual asoslarini aniqlash bo'yicha, amaliy fanlarni o'qitish jarayonida mediata'limning pedagogik ta'sir, amaliy-harakatli soha sifatida shaxsga ta'sir ko'rsatishi, boshlang'ich va umumiy o'rta ta'lim maktablari uchun mediata'lim vazifalarini ishlab chiqish yo'nalishida, mediata'limni pedagogik texnologiya sifatida amalga oshirishni loyihalash bosqichlarini yaratish ustida olimlar tadqiqot ishlari olib borganlar. Shu vaqtga qadar mediapedagoglar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar hamda kuzatishlar natijasida shu narsa ma'lum bo'ldiki, dunyoda mediata'limning yagona kontseptsiyasi mavjud emas. Mediata'lim tarixidagi umumiy

o'zgarishni Yunesko va Yevropa Ittifoqining Atilini o'rganish muammolari bo'yicha maslahatchisi L.Masterman tomonidan

kiritilgan. Yoshlarni medialardan to'g'ri foydalanishga o'qitishdagi samarali uslubiy usullarini quyidagi asoslar bo'yicha tasniflash mumkin: 1. Tarbiyaviy ishlar turlari bo'yicha (axloqiy, vatanparvarlik, ekologik, oilaviy va boshqalar). Bu tasnifni fin olimi Z.Tell ta'biri bilan aytganda, "mediaxabarlar fanlararo va ko'p tarmoqli xususiyatga ega bo'lishi" bilan murakkablashadi. Masalan, maktab o'quvchilarini axloqiy jihatdan tarbiyalash masalalarini hal qilish maqsadida medianing badiiy yoki multfilmlarni namoyish etish orqali ulardagi estetik tarbiya imkoniyatlarini kengaytiramiz, chunki biz san'at asarini axborot manbai deb hisoblaymiz.

2. Global kompyuter tarmoqlari va boshqa ommaviy axborot vositalari tomonidan taqdim etilgan imkoniyatlar bo'yicha. Axborotdan foydalanishning turli xil imkoniyatlarini izlash va joriy etish yoshlarga media sohasi bilan yaxshiroq tanishishiga va ta'lim muammolarini samarali hal qilish imkonini beradi.

Mediamadaniyat pedagogikada umumiy tarzda shaxsning turli ko'rinish, janr va shakllardagi mediamatnni tanlash, foydalanish, tanqidiy tahlil qilish, baholash, yaratish va uzatish, sotsiumda mediafaoliyatining murakkab jarayonlarini tahlil qilishga tayyorlikda namoyon bo'ladigan integrativ sifati tarzida qaraladi. Shuning uchun pedagogika oliy ta'lim muassasalari talabalarining mediamadaniyatini rivojlantirish masalasi fan va amaliyot oldida turgan dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Bunda zamonaviy ilmiy-texnik taraqqiyot talablariga mos holda pedagogik oliy ta'lim muassasalari talabalarining mediamadaniyatini oshirish borasidagi bilimlarini takomillashtirish orqali mediakompetentlikni rivojlantirish texnologiyasini yaratish pedagogik yo'nalishdagi tadqiqotlar orasida alohida ahamiyat kasb etadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarning tez taraqqiy etishi natijasida "media" atamasi paydo bo'ldi. "Media" atamasi lotin tilidan (media, medium so'zidan) olinib, qo'llanma, vositachi ma'nolarini anglatadi. Media – bu jamiyatda to'g'ri va aylanma kommunikativ aloqa tizimi bo'lib, insonlar bilan vaqtincha o'zaro aloqadorlikni yuzaga keltiruvchi va ularni qiziqtiruvchi, chalg'ituvchi makondir. "Media" atamasi – XX asrda dastlab ommaviy madaniyatni shakllantiruvchi vositalarga nisbatan qo'llangan. Mediata'lim yoshlarda mediamadaniyatni va savodxonlikni shakllantirib, ma'naviy estetik va intellektual jihatdan ularning nutqini, muloqot qilish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bugungi axborotlashgan jamiyatda internet tarmog'i yordamida turli sahifalardan, jumladan, Youtube, Mytube, Facebook, Telegram, Instagram, WhatsApp, Twitter kabi axborot uzatish vositalaridan olinaётgan turli xil ko'rinishdagi axborotlarni yopish va taqiqlash, uzatilayotgan turli syujetlarni chegaralashning imkoniyati kamroq bo'lganligi sababli, katta sahnada — Mediata'lim tushunchasining paydo bo'lishi, uning kelajakda ta'lim sohasida rivojlanishi imkoniyatlarini yanada orttirib yuboradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Gaybullaevna, N. M. (2021). Linguculturological properties of medical units of uzbek language. *Journal of Contemporary Issues in Business & Government*, 27(4).
2. Davronov D. I. Methodological Possibilities of using the Media Education System in the Educational Process // *International Journal of Culture and Modernity*. – 2021. – Т. 11. – С. 32-37.
3. Davronov D. Evisiting valuation methods of tech companies : дис. – Central European University, 2019.
4. Davronov D. Zamon bilan hamnafas yashagan alloma // центр научных публикаций (buxdu. uz). – 2022. – Т. 21. – №. 21.
5. Ismoilovich D. D. THEORETICAL FOUNDATIONS OF WORK ON TEXT ANALYSIS IN PRIMARY SCHOOL.
6. Ismoilovich D. D. Methodological Possibilities of Using Media Educational Technologies to Increase the Professional Activity of Future Primary School Teachers // *European Journal of Life Safety and Stability* (2660-9630). – 2021. – Т. 12. – С. 141-145.
7. Y.U. Nurova. Homonymy of ethnonyms in uzbek folk parems. *European Scholar Journal (ESJ)* Available Online at: <https://www.Scholarzest>
8. N.Y.Ubaydullaevna. Ethnolinguistics: Emergence, Development and Theoretical Research.
9. N.Y. Ubaydullayevna. ethnolinguistic study of outerwear and underwear parts in paremas ny Ubaydullayevna. *European journal of modern medicine and practice* 2(4), 86-89.
10. Saodat K. ANCIENT PROVERBS // *European Scholar Journal (ESJ)* ISSN. – С. 2660-5562.
11. Abdurakhimovna K. S. Idealistic Study of Proverbs // *International Journal on Integrated Education*. – Т. 3. – №. 11. – С. 201-202.
12. Baymuradovna B. S. et al. Pedagogical technologies for the development of cognitive creative abilities of students in the lessons of the Russian language // *Journal of Critical Reviews*. – 2020. – Т. 7. – №. 6. – С. 492-496.
13. Gaybulloevna S. M. Urgent Problems of the Quality of the Educational Environment // *Pindus Journal of Culture, Literature, and ELT*. – 2022. – Т. 2. – №. 2. – С. 152-154.
14. Gaybulloyevna S. M. THE USE OF MODERN TECHNOLOGIES IN THE LESSONS OF THE RUSSIAN LANGUAGE AND LITERATURE IN THE CONTEXT OF STUDENT-CENTERED EDUCATION // *EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE*. – 2022. – Т. 2. – №. 4. – С. 102-106.
15. Qosimov, F. M., & Qosimova, M. M. (2022). MATEMATIKADAN IJODIY O 'QUV TOPSHIRIQLARINING METODIK XUSUSIYATLARI. BOSHQARUV VA ETIKA QOIDALARI ONLAYN ILMIY JURNALI, 2(2), 206-211.

16. Muhammedovich, Q. F., & Muhammedovna, Q. M. (2022). BOSHLANG'ICH SINFGA ORTA ARIFMETIK SONNI TOPISHGA DOIR MASALALAR YECHISHGA O'RGATISH METODIKASI. BAPQARORLIK VA ETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIIY JURNALI, 2(4), 358-362.
17. Qosimova, M. M., & Usmonova, Z. U. (2022). BOSHLANG 'ICH SINFGA MATEMATIKA O 'QITISH JARAYONIDA O 'QUVCHILARDA TEJAMKORLIK KO 'NIKMASINI TARKIB TOPTIRISH. PEDAGOGS jurnali, 1(1), 75-77.
18. Qosimov, M. F., & Kasimov, F. F. (2021). Methods of teaching to solve non-standard problems. Middle European Scientific Bulletin, 11.
19. Qosimov, F. M., & Qosimova, M. M. (2021). Ikki (yoki bir necha) sonni ularning yigindisi va ayirmasiga kora topishga doir masalalar. Scientific progress, 2(6), 1138-1145.
20. QOSIMOVA, M. (2020). TO DEVELOP STUDENTS'SKILLS OF NATURE CONSERVATION AND RESPECT FOR HUMAN LABOR BY TEACHING THEM TO SOLVE ENVIRONMENTAL PROBLEMS. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz), 2(2).
21. Kasimov, F. M., & Qosimova, M. M. TECHNOLOGY OF WORK ON COMPARISON TASKS.
22. Yunus Y. S. DEVELOPMENT OF LOGICAL THINKING IN MATHEMATICS LESSONS AS THE BASIS FOR IMPROVING THE QUALITY OF THE EDUCATIONAL PROCESS //Chief Editor.
23. Алимова, А. Н., & Бабаева, Ш. Б. (2021). СОЦИАЛЬНАЯ РЕАЛЬНОСТЬ СОВРЕМЕННОГО ОБУЧЕНИЯ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ. In НАУКА, ОБРАЗОВАНИЕ, ОБЩЕСТВО: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ, ДОСТИЖЕНИЯ И ИННОВАЦИИ (pp. 134-136).
24. Фазылова, Н. С., & Бабаева, Ш. Б. (2021). ЭФФЕКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОВЛАДЕНИЯ РУССКИМ ЯЗЫКОМ МЛАДШИМИ ШКОЛЬНИКАМИ.
25. Бабаева, Ш. Б. (2022). ОСНОВНЫЕ ПРИЁМЫ ФОРМИРОВАНИЯ МЕТОДА МОДЕЛИРОВАНИЯ СИНТАКСИЧЕСКИХ ПОНЯТИЙ НА УРОКАХ РОДНОГО ЯЗЫКА: Бабаева Шоира Баймурадовна, доцент, Бухарский государственный университет. Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал, (6), 39-44.
26. Бабаева, Ш. Б. (2022). ИННОВАЦИОННЫЙ ПОДХОД К МОДЕЛИРОВАНИЮ СИНТАКСИЧЕСКИХ ПОНЯТИЙ РОДНОГО (РУССКОГО) ЯЗЫКА: <https://doi.org/10.53885/edinres.2022.9.09.009> Бабаева Шоира Баймурадовна Доцент, Бухарский государственный университет. Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал, (9), 73-77.
27. Узакова, А. Б., Рохатова, З. И., & Бабаева, Ш. Б. (2021). РАЗВИТИЕ АКТИВНОЙ РУССКОЙ РЕЧИ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ УЗБЕКСКИХ ШКОЛ.
28. Бабаева, Ш. Б. (2021). ЦЕЛЕНАПРАВЛЕННОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДА МОДЕЛИРОВАНИЯ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ. In НАУКА, ОБРАЗОВАНИЕ, ОБЩЕСТВО: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ, ДОСТИЖЕНИЯ И ИННОВАЦИИ (pp. 131-133).

29. Bakhronova, A., & Sadirova, M. (2021). PROBLEMS OF TRAINING WITH THE FAMILY IN EXTRACURRICULAR EDUCATIONAL ACTIVITIES. In World science: problems and innovations (pp. 216-218).

30. Ismoilovna, B. A. (2021). Problems of Training Future Primary School Teachers to Cooperate with The Family in Extracurricular Educational Activities. Middle European Scientific Bulletin, 8.

31. Omonova, D. N. Methodical fundamentals of linguistic competence in language teaching based on integrative approach\\Middle European Scientific Bulletin. 2021.

32. Omonova, D. N. Q. (2021). The Linguistic competence in language teaching based on Integrative Approach. In World science: problems and innovations (pp. 213-215).